

УЧЕБНА ПРОГРАМА ПО МУЗИКА ЗА I КЛАС (ОБЩООБРАЗОВАТЕЛНА ПОДГОТОВКА)

КРАТКО ПРЕДСТАВЯНЕ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА

Обучението по музика изгражда музикална култура върху основата на разностранен музикално-социален опит и създава условия за разгръщане на личностните заложби и интереси. На основата на присъщата за началната училищна възраст тенденция за спонтанна изява се формира положителна нагласа към музикалното изкуство и се работи целенасочено за постигане на ключовата компетентност *Културна осъзнатост и умения за изразяване чрез творчество*.

Спецификата на обучението произтича най-вече от това, че негов предмет е изкуството музика във всичките му разнообразни прояви. Познавателните и развиващите дейности се съчетават органично с емоционалното отношение към музиката и разкриват широки възможности за интеграция с други изкуства и извънхудожествени сфери. Разбирането на базисните знания за музиката, осмислянето и правилната употреба на основните понятия се осъществяват практически - в процеса на дейности като изпълнение на музика, възприемане на музика, импровизация на ритъм и други, без да се натоварват учениците с излишни теоретични дефиниции.

Учебното съдържание по музика в първи клас е насочено към овладяване на базисни знания, умения и отношения, свързани с различните аспекти на музикалното изкуство, и с изграждането на музикалноизпълнителски, музикалноаналитични, социални, познавателни и други компетентности у ученика.

Основните теми от учебното съдържание в първи клас и свързаните с тях знания, умения и отношения са субектно ориентирани – акцентът е поставен върху активната позиция на ученика в процеса на обучение. Те предполагат максимално приложение на извънучилищния опит на учениците в посока от познато към непознато, от най-достъпното в практически план към по-абстрактното.

Спецификата на урока по музика изисква преплитането на елементи от различни теми в разнообразни дейности. По този начин се изграждат необходимите представи за формиране на новите понятия.

В учебното съдържание се открояват следните по-важни тематични акценти:

- тема „Пеене на песни”, която се конкретизира чрез понятията: *песен, мелодия, солист*;
- тема „Слушане на музика”, която се конкретизира чрез понятията *публика, слушател, изпълнител*;
- тема „Елементи на музикалната изразност”, която се разгръща в знания за най-важните музикалноизразни средства.

В музикалнообразователния процес по музика в първи клас се създават условия за начално формиране и развитие на музикалния слух като съществен фактор за пълноценно общуване с музиката и успешно реализиране на музикалните дейности.

Музикално-образователният процес в първи клас:

- създава предпоставки учениците да изпитват радост от общуването с музиката, провокира тяхната артистичност, въображение и креативно поведение;
- създава интерес и изгражда умения и активност за лична и колективна творческа любителска художествена изява;
- изгражда умения в областта на основните видове музикални дейности - изпълнение, слушане и импровизация;
- дава основни знания и умения във връзка със същността на музиката и социалната ѝ роля.

Образователните цели по предмета може да се постигат в изнесена обучаваща среда – чрез посещение на репетиция на музикална формация (хор, оркестър, вокално-инструментален ансамбъл), в културна институция, по време на екскурзия сред природата и пр. В процеса на дейностите, осъществявани в и извън училище, се натрупват конкретни впечатления и разнообразен социален опит относно реалния работен творчески процес, в който се развива музикалното изкуство.

Интегративните връзки между музиката и останалите учебни предмети се осъществяват чрез общи проблеми, теми и понятия.

Интеграцията с останалите изкуства и с другите културно-образователни области съдейства за изграждане на цялостна и единна представа за света и разкриване на общи закономерности в историческото и съвременното им развитие.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ОБУЧЕНИЕТО В КРАЯ НА КЛАСА

Области на компетентност	Знания, умения и отношения
<i>Музикална практика: музициране, възприемане на музика</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Пее според възможностите си пет авторски или народни песни по избор от училищния репертоар. • Пее предпочитана песен от извънучилищния репертоар. • Възпроизвежда ритмичен съпровод на песен подражателно и по графичен модел. • Разпознава три характерни откъса от музикални творби от репертоара за слушане, от които два инструментални. • Разграничава най-общо по слух народните песни в репертоара за пеене.
<i>Елементи на музикалната изразност</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Определя настроението, бързината и силата в подходящи музикални примери. • Разпознава по тембър и външен вид музикалните инструменти - пиано, цигулка, контрабас, тромпет, гайда, тъпан, ударни инструменти. • Разграничава народните инструменти от други музикални инструменти. • Разграничава вокална и инструментална музика - мъжки, женски и детски гласове; хор и оркестър, детски хор. • Разпознава метрума на музика в 2/4, 3/4 и 7/8 в песни от училищния репертоар. • Определя кратки и дълги тонови трайности, високи и ниски тонове, възходящо и низходящо движение на мелодията по слух и с помощта на графични символи.
<i>Музика и игра</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Изпълнява основни танцови движения на право хоро и ръченица. • Импровизира според възможностите си танцови движения върху характерна музика, като се ръководи от метрума.

Музика и общество	<ul style="list-style-type: none"> • Разпознава основни музикални жанрове: марш, валс, право хоро, ръченица в песни от училищния репертоар. • Разграничава най-общо по слух народните песни в репертоара за пеене. • Свързва коледуването, сурвакането, кукерските игри и лазаруването с конкретен календарен празник.
--------------------------	---

УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ

Глобални теми	Компетентности като очаквани резултати от обучението	Нови понятия*
Пеене на песни	<ul style="list-style-type: none"> • Възпроизвежда в група и самостоятелно интонацията, метроритмиката и установеното темпо на изпълняваните песни. • Реагира на указанията и жестовете на учителя. • Синхронизира изпълнението си със съпровода на песента и с общата звучност. • Изразява свое отношение към настроението на песента. • Изпълнява авторски и народни песни от училищния репертоар. • Пее предпочитана песен от извънучилищния репертоар. 	<ul style="list-style-type: none"> • песен • мелодия • солист • авторска песен • народна песен
Ритмичен съпровод	<ul style="list-style-type: none"> • Ръководи се от метрума и темпото при изпълнение на съпровода. • Следва жестовете и указанията на учителя по време на изпълнението. • Синхронизира изпълнението си с останалите участници в дейността. • Познава начините за звукоизвличане от детските ударни инструменти. • Използва елементарен графичен запис на метрум и ритъм като зрителна опора 	<ul style="list-style-type: none"> • съпровод

	<p>на изпълнението си.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Използва средства за съпровод съобразно характера на музиката. • Подбира подходящи детски ударни инструменти за съпровод съобразно тембровите им възможности. 	
Слушане на музика	<ul style="list-style-type: none"> • Подбира подходящи словесни определения за характера на музиката. • Проследява характерни изразни средства в подходящи инструментални творби и ги използва като слухова опора при разпознаване. • Разпознава песен по характерен мотив. 	<ul style="list-style-type: none"> • публика • слушател • изпълнител
Елементи на музикалната изразност	<ul style="list-style-type: none"> • Свързва бързината и силата с характера и изразността на музиката. • Изпълнява песни с подходяща бързина и сила. • Пресъздава настроението на изпълняваните песни. 	
Музикални инструменти	<ul style="list-style-type: none"> • Разпознава по външен вид и тембър пиано, цигулка, контрабас, тромпет, гайда, тъпан. • Подбира подходящи определения за тембъра на изучаваните музикални инструменти. • Посочва гайдата и тъпана като примери за народни инструменти. • Знае принципа на звукоизвличане при ударните инструменти. • Импровизира ритмичен съпровод с детски ударни инструменти 	<ul style="list-style-type: none"> • пиано • цигулка • контрабас • тромпет • гайда • тъпан • ударни инструменти
Вокална и инструментална музика	<ul style="list-style-type: none"> • Разпознава детски, женски и мъжки гласове. • Разпознава хор и оркестър. 	<ul style="list-style-type: none"> • хор • оркестър • диригент

	<ul style="list-style-type: none"> • Разпознава звучността на детски хор. 	
Метрум	<ul style="list-style-type: none"> • Разграничава двувременна и тривременна пулсация. • Отчита равномерна пулсация на две и на три и неравномерна пулсация на три. • Отчита силното метрично време при равномерната пулсация. • Отразява метрума двигателно и го свързва с графичен модел. 	
Тоновы трайности	<ul style="list-style-type: none"> • Разграничава по слух кратки и дълги тонови трайности, съответстващи на четвъртини и осмини, и ги свързва с графично изображение. • Съотнася кратки и дълги тонови трайности с конкретни срички в текст на песен. • Изпълнява подражателно кратки и дълги тонови трайности с детски ударни инструменти. 	
Посока на движение на мелодията	<ul style="list-style-type: none"> • Разграничава високи и ниски тонове в леки примери. • Разграничава повтарящи се тонове от постепенно движение. • Разграничава възходящо и низходящо движение. • Свързва посоката на мелодичното движение с графичен модел. 	
Музикални жанрове	<ul style="list-style-type: none"> • Разграничава марш, валс, право хоро и ръченица в подходящи примери. • Дава примери за присъствието на изучаваните жанрове в бита на хората. 	<ul style="list-style-type: none"> • марш • валс • право хоро • ръченица
Музика и движение	<ul style="list-style-type: none"> • Изпълнява основни танцови движения на право хоро и ръченица. • Пресъздава с движения характера и жанровата специфика на музиката. • Влага лично отношение и проявява артистичност при танцово изпълнение. 	

Българска народна музика и обредност	<ul style="list-style-type: none"> • Свързва коледари, сурвакари, кукери и лазарки със съответния празник. • Знае фолклорни обреди с участието на деца. • Отнася конкретни песни към съответните обреди. • Знае някои специфични белези на обредите и участниците в тях. • Разграничава народните от авторските песни в репертоара за пеене. 	
---	---	--

- Понятията се усвояват на практическа основа.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНО ПРОЦЕНТНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЗАДЪЛЖИТЕЛНИТЕ УЧЕБНИ ЧАСОВЕ ЗА ГОДИНАТА

Годишен брой часове за изучаване на предмета в първи клас - 64 часа

Препоръчително разпределение на часовете

За нови знания	50%
За затвърдяване на новите знания и за обобщение	37%
За наблюдение в извънучилищна обучаваща среда	10%
За диагностика на входно и изходно ниво	3%

СПЕЦИФИЧНИ МЕТОДИ И ФОРМИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ НА ПОСТИЖЕНИЯТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Оценяването на индивидуалните постижения на учениците по музика в първи клас се осъществява устно и стимулира музикалната изява, свързана с пеене и възприемане на музика. Наред с това се отчита желанието за музициране и участие в екипна работа.

В портфолиото на ученика се включват оценени с положителна рецензия материали, които доказват прогрес в музикалното му развитие и културна осъзнатост.

ДЕЙНОСТИ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА КЛЮЧОВИТЕ КОМПЕТЕНТНОСТИ И МЕЖДУПРЕДМЕТНИ ВРЪЗКИ

Спецификата на музикалнообразователния процес създава условия за придобиване на ключовите компетентности:

Ключови компетентности	Дейности и междупредметни връзки
<i>Компетентности в областта на българския език</i>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ описване на звукови картини; ✓ формулиране на мнение при възприемане на музиката; ✓ търсене на понятия за определяне характера на музикалното произведение; ✓ четене и обсъждане на текстове на песни; ✓ постепенно обогатяване на речника на учениците.
<i>Умения за общуване на чужди езици</i>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ използване на понятия на чужд език от музиката в практически музикални дейности.
<i>Математическа компетентност и основни компетентности в областта на природните науки и на технологии</i>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ прилагане на математически понятия и закономерности при осмислянето на по-важните елементи на музикалната изразност – мелодия, ритъм, метрум, темпо; ✓ участие в музикални дейности по теми, посветени на различни природни обекти и явления (сезони и сезонни промени, животни, планини, реки и др.).
<i>Дигитална компетентност</i>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ използване на дигитална звуковъзпроизвеждаща техника и съвременни музикални инструменти в обучението по музика.
<i>Умения за учене</i>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ следване на указания за музикалноизпълнителска дейност; ✓ планиране на собствената дейност в групово музициране; ✓ сравняване, обобщаване и групиране на различни музикални произведения по определен признак; ✓ самостоятелно събиране и използване на информация при поставени задачи в дейности в

	<p>изнесена обучаваща среда – звуците в природата;</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ посещение на репетиция на музикална формация (хор, оркестър, вокално-инструментален ансамбъл) в културна институция.
<i>Социални и граждански компетентности</i>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ участие в обсъждането на различни музикални произведения; ✓ участие в групова учебна дейност, свързана с изява на толерантност към различните мнения и предпочитания, толерантност към различните възможности на съучениците, търпимост, уважение и подкрепа в процеса на груповото музициране.
<i>Инициативност и предприемчивост</i>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ участие в музикални изяви, свързани с календарните празници, отбелязвани в класната стая и в училището: коледни, новогодишни, пролетни празници, патронен празник на училището, годишно утро за завършване на учебната година.
<i>Културна компетентност и умения за изразяване чрез творчество</i>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ изразяване на емоционалното преживяване при изпълнението на песни, при слушането на музика и общуването с българския музикален и танцов фолклор; ✓ подбиране на музика за отбелязването на български празници, свързани с обредния календар (Коледа, сурвакари, кукери, лазарки); ✓ наблюдаване на музикално-творческа среда чрез посещение на репетиция на вокална формация (вокална група, детски хор и др.), посещение на репетиция на инструментална формация.
<i>Умения за подкрепа на устойчивото развитие и за здравословен начин на живот и спорт</i>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ слушане и изпълнение на музикални произведения, свързани с адекватното поведение на човека в природата, на улицата, у дома и на обществени места за опазване на човешкото здраве, оценява значението на природосъобразния начин на живот; ✓ наблюдения на жива звукова среда при посещение на зоопарк, градски парк и др.

Забележка: Посочените дейности са примерни и не изчерпват възможностите за изграждане на междупредметни връзки.